

Åpenhetsloven – redegjørelse

Tide AS 2025

Introduksjon

Tide har gjennom sin 145-årige historie hatt søkelys på ansvarlig og bærekraftig virksomhet. Medarbeidernes helse, sikkerhet, velvære og rettigheter er avgjørende for selskapets virksomhet.

I respekt for menneskerettighetene har Tide klare prinsipper og forventninger til leverandører, kunder og samarbeidspartnere og er forpliktet til å opprettholde de høyeste etiske standarder, atferd og etterlevelse.

Tides etiske krav til leverandører spesifiserer minimumskravet fastsatt av Tide for etikk, miljø og sosiale forhold hos selskapets ulike leverandører, herunder kontraktspartnere og underleverandører.

Kort om loven

Åpenhetsloven trådte i kraft 1. juli 2022. Loven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Loven stiller krav til åpenhet og innsyn for offentligheten i hvordan virksomhetene jobber med dette, herunder plikt for større virksomheter til å rapportere om blant annet deres etterlevelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i virksomhetene, i deres leverandørkjeder og hos forretningspartnere. Formålet med denne redegjørelsen er å gi allmennheten innsikt i Tides nøkkelfunn i aktsomhetsvurderingene, og hvilke tiltak som er iverksatt.

Denne redegjørelsen er den tredje redegjørelsen Tide har utarbeidet, og tiltakene som omtales i denne vil derfor sette søkelys på de tiltak som er iverksatt siden forrige redegjørelse ble utarbeidet og offentliggjort i juni 2024.

Denne redegjørelsen inneholder følgende tema:

Virksomhetens organisasjon og virkeområde.

Retningslinjer og rutiner for evaluering og identifisering av risikoer, inkludert håndtering av faktiske og mulige negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Hvordan arbeidet med aktsomhetsvurderingen er organisert og hvilke tiltak virksomheten har gjennomført.

Resultat av de aktsomhetsvurderingene som er gjort og hvilke kanaler selskapet har for å varsle brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Organisasjon

Tide er et privateid selskap, 100 prosent eid av DSD Bus AS, som er en del av Stavangerbaserte DSD AS. Aktiviteten i selskapet foregår i all hovedsak i

konsernets datterselskaper: Tide Buss AS, Tide Bus Danmark A/S, Tide Bane AS og Tide Horisont AS. I tillegg har Tide datterselskapet Tide Verksted AS, som utfører reparasjons- og vedlikeholdstjenester, samt flere eiendomsselskaper. I den videre benevnelsen vil Tide benyttes om samtlige selskaper under ett.

Operasjonsområde

Tide er Norges nest største og blant Danmarks største selskap innen landbasert kollektivtransport.

Konsernets hovedkontor ligger i Bergen, og den danske virksomheten ledes fra Odense. Konsernets kjernevirksomhet er buss- og banetransport for offentlige aktører, bedrifter og private kunder. Den største delen av omsetningen kommer fra anbudskjøring for norske fylkeskommunale oppdragsgivere og danske trafikkelskaper. I tillegg driver Tide omfattende tur-, fly- og ekspressbussvirksomhet.

Ved utgangen av 2024 hadde konsernet 5.554 ansatte og totalt 2.143 busser, og driftet 34 bybanevogner. Tide har som kundeløfte å skape gode og bærekraftige reiseopplevelser. Hver eneste dag gjennomføres mer enn 20.000 avganger.

Tides medarbeidere er stolte over å være en viktig samfunnsaktør i folks hverdag. Som tilbyder av bærekraftige mobilitetsløsninger, og et fremtidsrettet transportselskap er Tide en sentral aktør når nye og mer miljøvennlige teknologier gjennomføres innen kollektivnæringen.

Lovens virkeområde

Åpenhetsloven er iverksatt på konsernnivå i Tide. Dette innebærer at konsernet har det daglige ansvaret for arbeidet med å sikre menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i sine virksomheter og verdikjeder. Styret er ansvarlig for å føre tilsyn og sikre respekt for menneskerettighetene i hele virksomheten.

Tide er busser, bybaner, ruter, billetter, logistikk, holdeplasser og drivstoff. Men mest av alt er det mennesker. Arbeidet for gode, sikre og utviklende arbeidsmiljø der medarbeidere trives ligger til grunn for virksomheten.

Arbeidet med å sikre at Tide etterlever menneskerettighetene og at egne ansatte har anstendige arbeidsforhold, blir ivaretatt løpende gjennom et godt trepartssamarbeid mellom selskapet og representanter for arbeidstakerorganisasjoner, samt vernetjenesten. Dette er også et sentralt punkt i de årlige eksterne revisjonene.

Tide tror på organisasjonsengasjement gjennom dialog med ansatte og/eller tillitsvalgte.

Ved å lytte til medarbeiderstemmene får selskapet benyttet de ansattes erfaringer og innsikt som påvirkning og støtte for bærekraftige og tilfredsstillende arbeidsforhold.

Tide søker å etablere og opprettholde en tillitsfull dialog som grunnlag for medarbeiderinvolvering, slik som anerkjente fagforeninger, arbeidsmiljøutvalg og arbeidsutvalg.

Utover egen virksomhet krever Tide at selskapets leverandører skal overholde og etterleve Tides etiske prinsipper som inkluderer menneske- og arbeidsrettigheter. Leverandørene forventes å videreføre disse prinsippene til sine egne leverandører for å sikre tilpasning gjennom hele verdikjeden.

Tides policy for menneskerettigheter ligger offentlig tilgjengelig på nettsiden til konsernet, og skal bekjentgjøres overfor leverandører og andre samarbeidspartnere. (<https://www.tide.no/media/2918/tide-as-konsernpolicy-for-menneskerettigheter.pdf>)

Risiko for negative konsekvenser for menneske- og arbeidsrettigheter

Tide skal være en pådriver for et ansvarlig samfunn. Som et busselskap med driftsoperasjoner 365 dager i året i to ulike land, flere landsdeler og ulike driftsforhold skal Tide være en god og trygg arbeidsgiver, leverandør og samarbeidspartner overfor både våre egne medarbeidere, reisende og kunder, samt våre leverandører og deres medarbeidere. Ved at Tide setter krav til adferd i egen verdikjede vil Tide bidra til at risikoen for negative konsekvenser for menneske- og arbeidsrettigheter reduseres.

Under følger eksempler på mer konkrete krav Tide fremmer i egen verdikjede for å redusere negative konsekvenser for menneske- og arbeidsrettigheter.

Menneskerettighet	Hva betyr dette for våre leverandører
Barnearbeid Tide aksepterer ikke barnearbeid eller noen praksis som hemmer utviklingen av barn.	Leverandører kan ikke ansette noen under 15 år eller, der den er høyere, i henhold til gjeldende lov, den obligatoriske nasjonale skolesluttalderen. Leverandører kan aldri bruke eller støtte praksis som hemmer utviklingen av barn i samsvar med gjeldende ILO-konvensjoner
Tide aksepterer ikke noen form for ufrivillig arbeidskraft.	Leverandører kan ikke bruke noen form for ufrivillig arbeidskraft, inkludert, men ikke begrenset til, mennesker som har vært utsatt for menneskehandel, tvangsarbeid, fengsel eller gjeldsbundet arbeid. Tide vil sørge for at selskapet følger alle forskrifter.
Rett til et sunt og trygt arbeidsmiljø og bomiljø Sikker drift er en prioritet for Tide	Tide kjører mer enn 20.000 buss- og baneavganger hver dag. Derfor er sikkerhet selskapets førsteprioritet. Tide erkjenner at det har et ansvar for å gjøre det selskapet kan for å sikre helse og sikkerhet, også i egen verdikjede.
Rett til å organisere seg	Retten til å organisere seg er en grunnleggende menneskerettighet. Organisasjonsfriheten er en viktig del av rettighetene til arbeidere. Artikkel 8 i FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter slår fast at alle har rett til å danne fagforeninger og slutte seg til en fagforening etter eget valg.
Rett til et ikke-trakasserende arbeidsmiljø	Tide forventer at alle leverandører og ansatte følger selskapets etiske retningslinjer, sørger for et ikke-trakasserende klima og rapporterer enhver hendelse som beskrevet i retningslinjene fra Tide.

Leverandør, kunder og samarbeidspartnere

Tides leverandører, kunder og samarbeidspartnere skal etterleve selskapets etiske krav og rapportering i henhold til åpenhetsloven for ansatte i virksomheten. Tide forventer at selskapets leverandører og eksterne partnere har tilstrekkelig opplært personell med dedikerte personvern- og sikkerhetsansvar som bidrar til samarbeid med Tide. Tide krever i praksis at det forhandles og signeres hensiktsmessige kontraktbestemmelser som ivaretar ansattes rett til et sunt og trygt arbeidsmiljø. I tillegg, der det er relevant, databeskyttelse, eller databehandlingsavtale med passende tilleggsstandardklausuler, for å sikre overholdelse av og beskytte personvernet. Åpenhet og vilje til å samarbeide for å iverksette spesifikke tiltak og justeringer for å beskytte personopplysninger og personvern til enkeltpersoner forventes.

Den enkelte leverandør, kunde eller samarbeidspartner til Tide skal sikre at alle underleverandører som leverer produkter som inngår som en del av produktet, eller tjenester knyttet til utviklingen av produktet, er i samsvar med Tides krav under Åpenhetsloven.

For menneskerettighetsbrudd som bedriften har, eller kan ha, forårsaket eller bidratt til, skal bedriften konsultere og involvere påvirkede eller potensielt påvirkede rettighetshavere, inkludert arbeidstakere, arbeidstakerrepresentanter og fagforeninger.

Leverandøren, kunden eller samarbeidspartneren skal iverksette tilstrekkelige tiltak for å redusere risikoen knyttet til underleverandører som ikke oppfyller de oppførte eller tilsvarende kravene.

Tide tror på åpen og rettferdig konkurranse som et viktig virkemiddel også for å sikre arbeidernes rettigheter. Leverandører må overholde konkurranselover (antitrust) i landene der de opererer eller selger produkter. Leverandører skal ikke koordinere markedsadferd med konkurrenter eller egne leverandører på en måte som utilbørlig begrenser konkurransen.

Tiltak

Tide har en egen intern rutine som skal ivareta at Åpenhetsloven etterleves.

Tide har en egen konsernpolicy for menneskerettigheter som er offentlig tilgjengelig.

Tide har investert i et nytt innkjøps- og kvalitets-system siste år som automatiserer, effektiviserer og systematiserer deler av arbeidet ved aktsomhetsvurdering. Systemet gir en omfattende oversikt over leverandører og kontrakter, og kategoriserer dem basert på risikonivå, geografisk plassering og kritiske komponenter.

Risikovurderingene i systemet er basert på risiko fra flere ulike kilder. Blant disse er "International Trade Union Confederation - Annual Survey of violations of trade union rights", som gir grunnlag for å beregne geografisk risiko.

Geografisk risiko angis basert på ITUCs arbeidsvilkårsindeks som en grunnlinje for å vurdere risikoen knyttet til et land. ITUC deler land inn i seks ulike risikokategorier.

Risikofaktorer knyttet til geografi og industri, og gjennomsnitt disse faktorene benyttes for å gi et mål på sosial risiko.

Parallelt med å benytte et system for kategorisering gjennomfører Tide en egen evaluering og godkjenning av leverandørene. Systemet har bidratt til å kunne ha en mer effektiv og kontinuerlig risikoovervåking over leverandører.

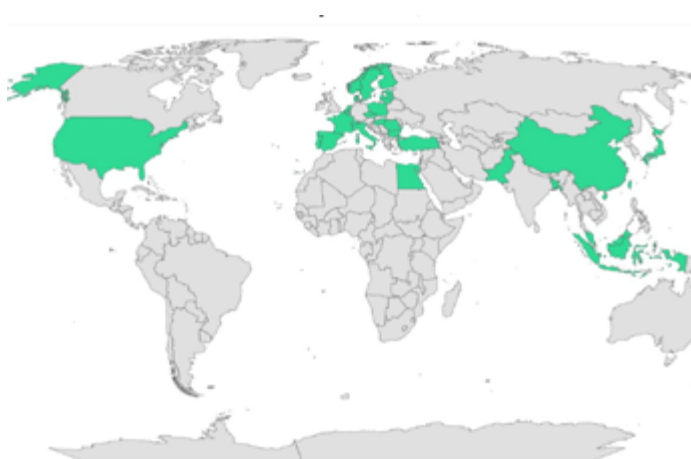
Tide har videre kartlagt leverandørsiden, og gjennomfører løpende aktsomhetsvurderinger av dem, herunder gjort vurderinger om det er nødvendig å iverksette tiltak.

Tide har en rekke leverandører, og som en betydelig tilbyder av busstjenester er de største innkjøpene målt etter økonomisk verdi knyttet til bussinnkjøp.

I forbindelse med åpenhetsloven gjennomfører Tide kartlegging over hvem som er konsernets største leverandører, deres opprinnelsesland og de største leverandørenes ulike produksjonsland (Tides 2. ledts leverandører). Formålet er å se på hvorvidt det er stor geografisk risiko for at det foreligger brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Analysen gjennomføres internt i Tide basert på informasjon innhentet fra system, leverandører og øvrige forretningspartnere. Dette arbeidet er videreført siste år, og figuren under viser hvor Tide har sine leverandører fordelt geografisk per utgangen av mai 2025.

Kartet over viser i hvilke geografiske land Tide har sine aller største leverandører. Disse er Tide sine direkte kontraktsmotparter.

Kartet viser i hvilke land de ulike leverandørene til Tide som vist i figur 1 har sin produksjon.

Tides innkjøpsprosess vurderer potensielle nye leverandørers evne til å levere til Tide Standard. Dette inkluderer en vurdering av leverandørens produksjonsevne, finansielle stabilitet og evne til å levere til rett tid og til riktig pris. Tide vurderer også potensielle nye leverandørers evne til å overholde konsernets etiske retningslinjer før man innleder kontraktsforhandlinger. For å imøtekomme selskapets forpliktelser signerer leverandører og samarbeidspartnerne Tides etiske retningslinjer samt rapportering etter åpenhetsloven. Etiske retningslinjer er et minimumskrav for leverandører og forpliktelsen til å opptre og være ansvarlig for å ivareta grunnleggende menneskerettigheter, herunder arbeidstakerrettigheter.

Basert på informasjonsinnhenting og de funn det har gitt har Tide utført en risikoanalyse hvor en har prioritert de områdene hvor risikoen er størst og begynt arbeidet med aktsomhetsvurdering innenfor disse. Analysen har blitt gjort ved at man har kategorisert de ulike leverandørene i henhold til en risikomatrix der det er gjort en samlet vurdering av følgende risikogrupper:

Geografisk risiko

Bransjespesifikk risiko

Firmaspesifikk risiko

Leverandørrelasjonene til Tide er bygget opp over tid for å sikre forutsigbarhet i verdikjeden. Selskapet legger vekt på å utvikle samarbeidet gjennom kontinuerlig idéutveksling, læring og ærlige tilbakemeldinger. Tide målsetter å bygge langsiktige, verdifulle relasjoner basert på gjensidig tillit.

På bakgrunn av risikoanalysen har Tide gjennom det siste år etablert en dialog med utvalgte samarbeidspartnere. Dialog er alltid en god plattform for å diskutere temaer som er identifisert som høyrisiko eller ved alvorlige forhold som eksempelvis brudd på etiske retningslinjer og anstendige arbeidsforhold i henhold til konsernets krav. Dialog skal brukes aktivt for å fremme krav og oppfordre til forbedring samtidig som dette gir oss et dypere innblikk i samarbeidspartneres arbeidsmetoder og systemer. Tide har et ansvar for å forsøke å stanse, redusere eller forebygge en eventuell negativ påvirkning.

Overholdelse av selskapets globale leverandørkoder er pålagt gjennom de generelle kjøpsbetingelser. Alle leverandører er kontraktsmessig forpliktet til å overholde disse.

I tilfelle en leverandør ønsker å følge sine egne etiske retningslinjer vil Tide gjennomgå og sikre samsvar mellom Tides leverandørkrav og leverandørens foreslåtte alternativ.

For de leverandørene der aktsomhetsanalysen tilsier at det kan foreligge risiko for at menneskerettigheter eller arbeidsforhold ikke er tilfredsstillende

ivaretatt etter de forventninger og krav Tide har, kan dette innebære at Tide vil utføre jevnlige vurderinger av forretningsforbindelser for å bekrefte at risikoreducerende tiltak blir fulgt, eller for å bekrefte at skade faktisk har vært forhindret eller redusert.

For menneskerettighetsbrudd som bedriften har, eller kan ha, forårsaket eller bidratt til, ønsker Tide å konsultere og involvere påvirkede eller potensielt påvirkede rettighetshavere, inkludert arbeidstakere, arbeidstakerrepresentanter og fagforeninger.

Tide har siden forrige rapportering utført stedlig tilsyn hos to bussprodusenter i Kina, samt syv bussprodusenter i Europa i forlengelse av allerede avtalte besøk hos leverandørene. Det har ikke blitt observert noen overtredelser av grunnleggende menneskerettigheter eller brudd på krav til anstendige arbeidsforhold i forbindelse med de stedlige tilsyn og observasjonene av arbeidsforhold.

I tråd med forpliktelser etter åpenhetsloven gjennomførte selskapet siste år en aktsomhetsvurdering av sentrale leverandører. Basert på denne vurderingen besluttet selskapet å avslutte samarbeidet med en leverandør. Tide er forpliktet til å fremme ansvarlige forretningspraksiser i egen verdikjede og vil fortsette arbeidet med åpenhetsloven i tråd med dette.

Tide er videre informert av en førsteledds leverandører om at de i forbindelse med deres gjennomføring av aktsomhetsvurderinger har avdekket forhold hos en underleverandør som kan innebære avvik fra leverandørs gjeldende retningslinjer. Dette indikerer at loven fungerer etter sin hensikt lengre ut i verdikjeden.

Tide har bedt om ytterligere informasjon samt hvilke tiltak som iverksettes for å håndtere avviket. Tide er i tett dialog med leverandør vedrørende tiltak. Avviket er håndterbart.

Tides samarbeidspartnere og leverandører kan forvente av selskapet at gjeldende forretnings- og innkjøpspraksis skal styrke, ikke undergrave, deres mulighet til å levere på kravene Tide stiller til mennesker, samfunn og miljø. Samarbeid er viktig som utgangspunkt.

I tillegg har Tide etablerte en prosedyre for strategisk innkjøp med klare retningslinjer og trinnvise handlinger for å sikre at innkjøpsprosesser blir gjennomført effektivt og i samsvar med Tide sin overordnede strategi og gjeldende regelverk. Prosedyren setter tydelige krav og konkrete aksjonspunkter til hva leverandørene må etterleve for å kunne inngå et samarbeid med Tide.

I tillegg til å vurdere leverandører har Tide også et ansvar for sikre at hele konsernets verdikjede, herunder kunder og andre samarbeidspartnere etterlever de forventninger og krav som Åpenhetsloven stiller.

Tide AS

Hendelsesrapportering og egne ansatte

Tide har en sikker varslingstjeneste (mittvarsel.no) der ansatte og eksterne interessenter, f.eks. lokalsamfunn, kan ta opp og melde sine bekymringer angående brudd på menneske- eller arbeidsrettigheter og risiko. Tide oppfordrer også ansatte til å rapportere eventuelle bekymringer i linjen, gjennom sin leder.

Avslutning

Tide AS vil fortsette å arbeide med å kartlegge risikoen for brudd på menneskerettigheter og uanstendige arbeidsforhold i konsernets verdikjede. Det forventes at dette arbeidet kan bli mindre ressurskrevende etter hvert som aktører i verdikjeden har fått bedre kjennskap til Åpenhetsloven og de forventninger Tide har til sine leverandører. Videre vil Tide fortsette å arbeide med å sikre at våre kunder, leverandører, samarbeidspartnere og medarbeidere er kjent med konsernets krav gjennom kunnskapsdeling og informasjon, kontraktkrav og -innhold og dialog.

Bergen, 20. juni 2025

MARTIN ØKLAND
Styreleder

ANITA KROHN
Styremedlem

TORMOD ROSSEID
Styremedlem

ELSE RAMBØ
Styremedlem

MARIANNE JACOBSEN
Styremedlem

RAYMOND MARCUSSEN
Styremedlem

KJELL NESHEIM
Styremedlem

STEIN BYRKJELAND
Konsernsjef